

Thật là Phong, Lục, Bảy Quên Ăn
Thật là Quên Ăn

Ngô Đình
Khai
bình
Khai
Thị
Đinh
Anna
Lê

<u>Chức vụ kiêm biên tập</u>	<u>Chức vụ kiêm biên tập phụ trách</u>	<u>Nhóm chuyên bài cuối tuần</u>
<u>Kiểm báo :</u>	<u>Về tranh :</u>	<u>1. P. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 9</u>
1. H. Nguyễn Thị Ngọc : lớp 8	1. H. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 9	2. H. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 9
2. H. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 9	2. Y. Bích Ngọc : lớp 9	
3. H. Thanh Huyền : lớp 9	3. H. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 8	
4. H. Nhung Bích Ngọc : lớp 9	4. Bùi Thị Bích Ngọc : lớp 8	
5. H. Trần Thị Ngọc Bích Ngọc : lớp 9	5. H. Bích Ngọc : lớp 9	
	6. Y. Bích Ngọc : lớp 7	
	7. H. Thanh Huyền : lớp 7	

Ê đê đi

Tiếng gọi
Ê đê đi
Đẹp như mẹ
Nhà dãi thuyên
Của số mè
Ê đê đi
Vân hòa giao
Mãi hê nư
Phu nư chính

Eđe ới
Ain nheo hay
Ging ching wang
Ghe kran ngoi

Eđe ới tam linh sau

The Ging Trai

The sung nu

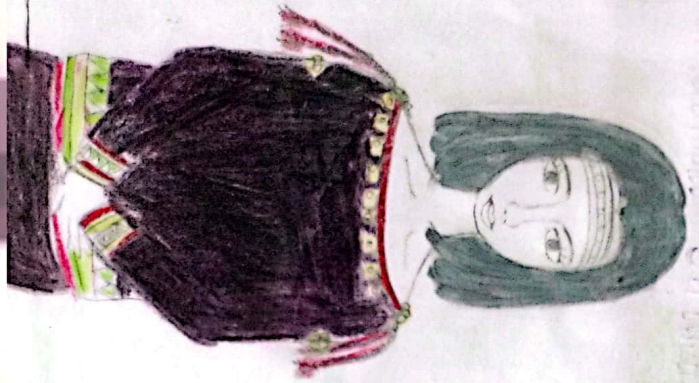
Eđe ới

Tu hao di

Acin sai xing

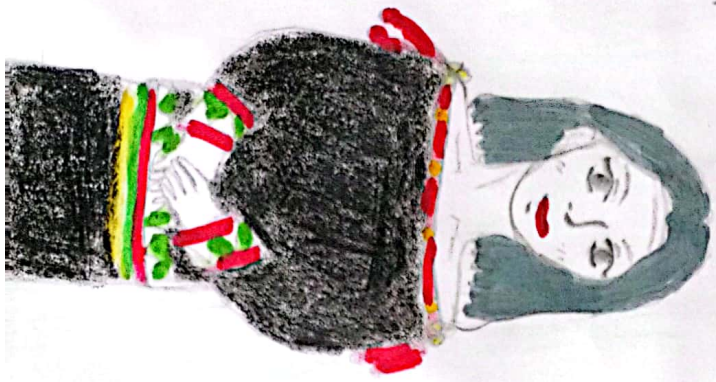
Van hoa nu

(H' Nhung Nhe - H' Hanh Eban)

Ở Êđê

Ênai iáo
Ở Êđê
Suam mưê nai êpei
Sang đlông mưan
bàng phiá đái pòk
Ở Êđê
Điàn kesh mưđrông
Má djuê anu
Mưê kưmê phưn

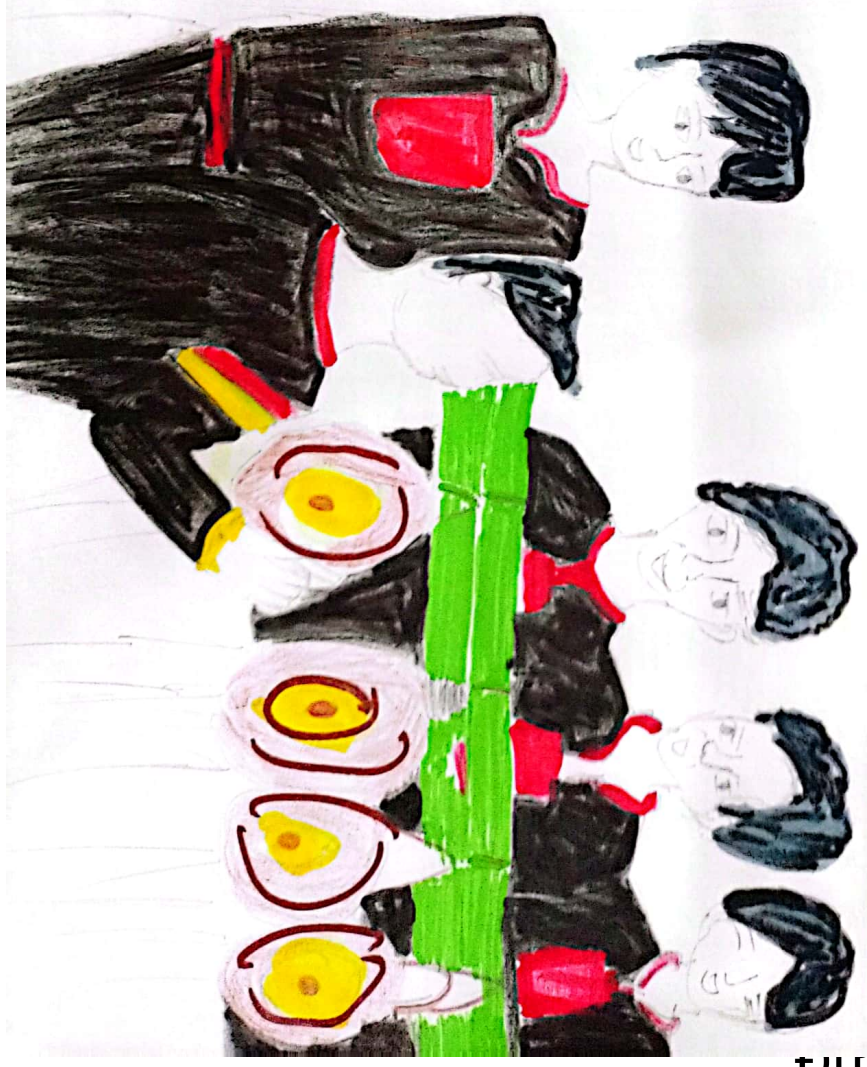

O' Ede
Klei kut muni tik
Cing ehan kwang
Mab' kpan sun ldeh gu

O' Ede
Klei min dao elam
Kluh npi k' yang adie
Kluh npi k' yang ai

O' Ede
Hlap ai nao
Gnu k'nap d'ue ana h'yan lmede
Dhar k'neh po

(H' Nhung Nie - H' Hanh Ebon)

Lễ cưới truyền thống của người Êđê

Gọi thườn với các bạn về lễ cưới truyền thống của người Êđê: lễ cưới truyền thống của người Êđê thường được tiến hành tuân tự theo luân luật. Đó là lễ hỏi chông (Nao huê) lễ thưa thườn (krañ); lễ gọi chông (Yai wng) và lễ hai mặt (Sie krañ). Trong hôn lễ, trao vòng cầu hôn là nghi lễ quan trọng, đây là nghi lễ của các cô gái khi làm đám cưới thể hiện sự công nhận của thân lnh, gia đình, cộng đồng cho đôi trai gái được tự do làm đám cưới. Các bạn về nhà chông

Klei bi kuot unq mō' Klei
 Bhiem' Ede Dju ana Ede.

Klei bi kuot unq mō' Klei bhiem' dju ana Ede Bhiem' mko' nyung mō' pā' kluo'. Anā' lli Nao
 emuh unq : Kiam' / tū u ; ieo unq lli anā' sū' kiam' / tū u ; ieo unq lli anā' sū' kiam'. Mām
 Klei bi kuot, jao kōng lē' bhuā' yuon' bhiem', anā' lē' Klei tū u' mēng yong, gō' ē' tū, mawh' bueh
 song ciang' kō' dua' cō' ē' kē' mui' dli' mko' nyung Klei bi kuot jing unq jing mō'.

Đ. Lương Bảo Ngọc đưa
 Người Ê đê

Căn đây là hệ cung liên nước của người Ê đê; người Ê đê thường tập đoàn ở gần nước. Họ rất tôn trọng và quý giá người nước lớn trong xã hội. Hàng năm sau khi hết mùa việc thu hoạch mùa màng, thường là vào tháng 5, cả đoàn sẽ cùng đi để hệ cung ăn tại thau nước đã phủ họ cho luôn có được nguồn nước trong lành để sử dụng, loan cho nước thau ăn gió hòa để mùa màng tươi tốt, người dân được no ấm. Đây cũng là dịp để bà con trong đoàn tụ họp, chia sẻ về đời sống, công việc trong sản xuất trong một năm đã qua.

Jilbi ngai yang pin Eai djiu ana Ede.

Djua ana Ede khang nki nging buon je ko ea. Dnu npi leh anin dja pah ko ea dth nanao.
Lanap thun, leh nué buia pué wai ti nlan 3 (liao), buon nang nki nging hui ngai yang npi
nué ko yang ea.
Bnei leh ko buon nang ko ea yua dth jak, bnei aché hjan djo hning yan pué mée egao hning, mué
buon nang bnei mado. Anei lé mning anak buon nang hám buon kékun, tuché mbha ko hui hup,
na buia lé hma hám na thun leh egao.

Đề An Cơm Mối Của Người Ê đê

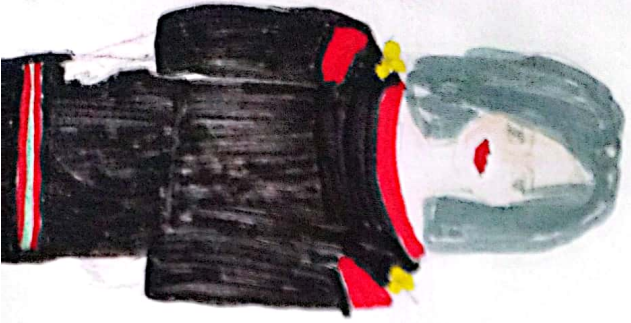

Giới thiệu với các bạn đây là lễ ăn cơm mối của người Ê đê, các bạn biết không? Lễ ăn cơm mối của người Ê đê được tổ chức hàng năm vào dịp cuối mùa xây, sau khi thu hoạch lúa, vào mùa lễ hội Tây Nguyên. Lễ hội được tổ chức nhằm long kết lại những thành quả lao động của đồng bào sau mùa màng bội thu, cầu cho một năm mới thuận lợi đời sống ngày càng tiến bộ.

Stlei Pua' Esei ma'no djue ana Ete.

Kai hua' esei ma'no djue ana Ete dau noko nying gje'p djue hlo'no mo'ning hua' hua' hua',
lehu hua' pua' wia, mud yau karon' lani' Dap Kye'p'. Hwa' karon' dau noko nying' e'ing' lo'
djue hwa' hua'ng' k'ho' d'uan' hwa' d'uan' hwa' n'au' hwa' hwa' s'ong' hwa' sa yau pua' wia' ma'no' ma'no'
e'gao' hua'ng' ; a'k'ao' ke' sa' d'uan' ma'no' d'uan' hwa' hwa' hwa' yau pua' wia' e'le'.

Đặc điểm của người Ê đê

Người Ê đê

Và giới thiệu với các bạn về lễ hội hát đả tơn (con) của người Ê đê, được tổ chức ở một gia đình hoặc dòng họ nào đó trong làng. Nghi lễ hội tơn gồm có các lễ vật gồm một chén xôi, một con gà trống (con trai cũng gà trống, con gái cũng gà mái), một quả cà đắng, một củ nén, một lá ô xúng (nếu không có lá ô thì dùng lá bàng rừng), một chén rượu gừng (đựng nước gừng hương tử bươc). Nếu là con trai thì thêm một cái dùi, một cái dục, một con dao gọt. Người cũng thường là các lứa đẽ, sau khi đặt lễ vật trong cái thùng lớn chôn dưới đất thì hát đả tơn như sau: "Ngày ta đặt tên cho cháu, nếu cháu ứng tên ta đặt thì cháu sẽ học văn như thật ngon. Nếu không thích tên này, cháu hãy chọc thủng to". Sau đó đọc tên từng người, đầu kê là là đả một cái tên mà chưa hề ứng thì đưa lên sẽ ngừng chọc và dùng đặt tên cho đứa trẻ.

Đờ Đờ Đờ (Đờ Đờ Đờ)
Của Người Êđê

Sau khi đặt tên xong, bà đỡ sẽ lấy một chậu gạo cho cháu bé ăn, lấy lá ổi nhưng nước sôi trong chậu đang sôi lên nướng cháu bé vừa cái nguyên cho đứa bé khỏe mạnh. Sau khi đặt tên xong là lễ thổi tai, bà đỡ sẽ cầm một cái gương, một cái nơm thổi vào hai lỗ tai của cháu bé vừa cái nguyên cho bé lớn lên sẽ ngoan, tai thuận vừa mắt sáng, rồi cái nguyên cho đứa bé có đôi bàn tay khéo léo cũng như, đực... kết thúc việc là bà đỡ sẽ lấy một xi chỉ cột vào tay để chứng tỏ đứa bé đã được tằm lễ vừa công nhận đặt tên cho đứa bé. Với người Êđê nơi đây, sau lễ đặt tên -thời tai những đứa trẻ sẽ lớn lên trong sự hòa lạc của thân lân, chúng khỏe mạnh như những cây trong rừng.

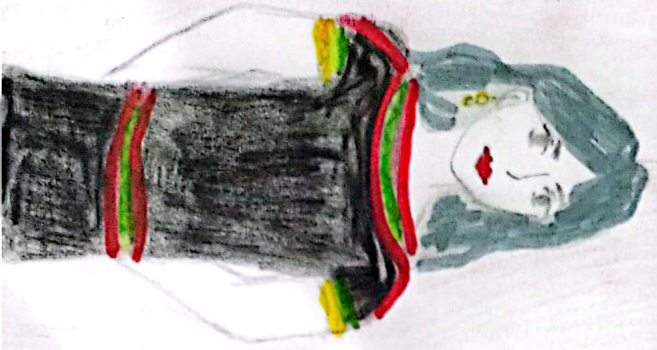
Klei nga' Bhuw Knga djué ana Ê-ti.

Klei nga' yang bhuw knga djué ana Ê-ti, dui mhó m'jing hlané 1 gó éxi amáo dah kó hlii djué hlané na boh buón. Klei nga' yang bhuw knga dum mla m'ning nga yang máo 1 h'ók kpat, na dui nuú (anak êkui nga yang nuú h'ró, anak nuú nga yang nuú ana), na boh b'óng h'ú. Sa sár t'ún té, sa h'la tuóé d'úé (tádah amáo nué h'la tuóé d'úé yua h'la tuóé jang), na boh nuú (dum éa nguóm nuú é'áo). Tádah anak êkui kó dum na bé g'it k'óng, sa boh nuú, na boh k'óng h'ú.

Pó nga' yang kó gó njáo h'la dum m'ning nga' yang hlané é-i l'ing jé é d'it p'luu kuúh wáh laó: "Ani h'ác bi-anán kó c'ó, tádah c'ó ciang anán k'ó bi-anán k'ó nuú h'la h'la anán p'it j'á. Tádah amáo ciang éh anán anu, c'ó h'la k'ang yé". H'la anán náh anán dum c'ó nuúh, d'úé h'ý la tuú kó anán é ciang k'ó é d'it s'rang nuú h'la h'la anán má anán yé. Kó é d'it.

Klei ngai Bhur knga dyu ana E-ti.

Leh nakh anan, po ma bui ma bha ki e nuu bui ko e dit bong, ma ha tuu atut bo ea nuom khom ml nua ki bang egi e dit leh anan wai lae ko e dit suath pral.

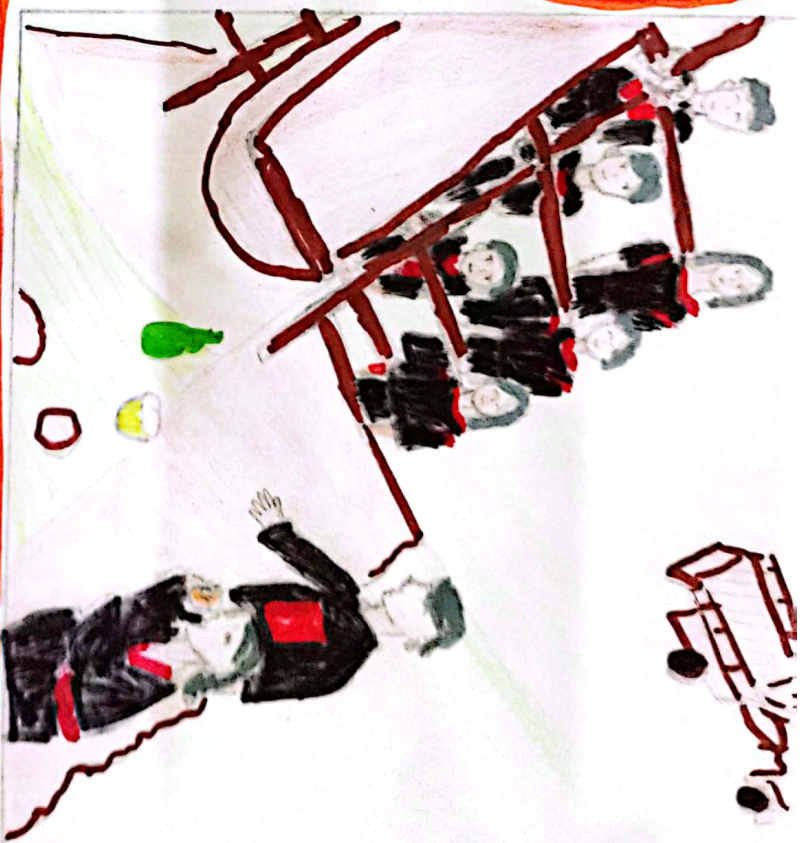
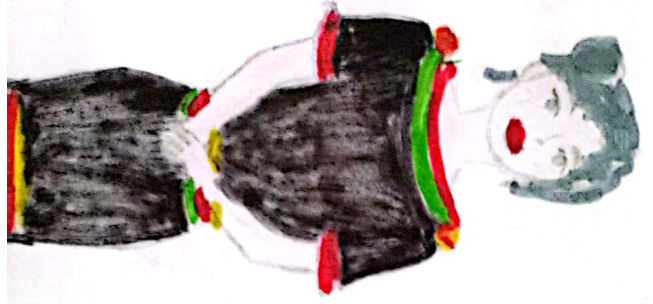
Leh lei bi-anan le bhur bang knga, po ma bui shang dja ba boh egi, sa san sun di bhur bo dua bang knga e dit leh anan wai lae ko e dit shang jak, thae gite sap, leh anan ala nungae, kwah akao ko e dit ma kh kngan thae buda thae gwa gwa tong, mnhat...

Tue rue klei ngai yang le po ma bui ma sa nrai ju ka ki kngan ciang bi khak ko e dit ma ngai yang leh kong tu anan ko e dit.

Hong dya ana E-ti ki anei, leh lei bi-anan bhur knga phung heth dit shang di phung ma yang dua ngang, di go suath pral kngan me si ana kyao khom dle.

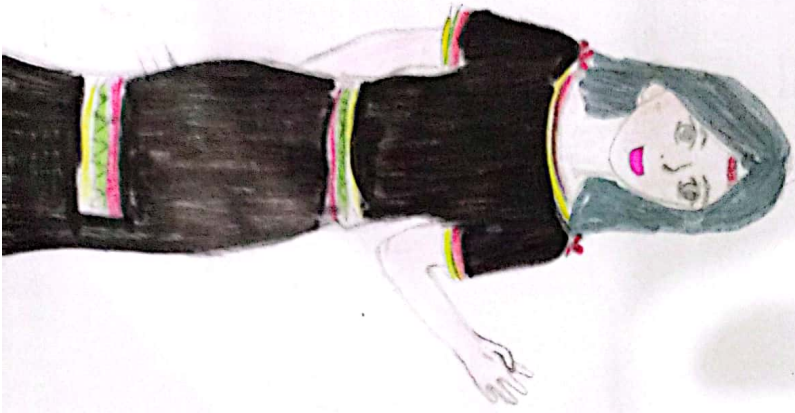
Khan là tên gọi một loại ghế dài của người Êđê, làm bằng thân cây gỗ, đặt trong nhà dơi, làm cho người vừa đỡ công đứng trong cái dịp lễ hội. Người Êđê coi Khan là chiếc ghế quý giá, vì chỉ người giàu có ngồi nhà, kết dài mỗi có ghế Khan, mà hẳn-hầu, thường chỉ sẽ dựa vào số xã hội, chứ có thể cảm thấy thoải mái được.

Tục cúng ghế Khan.

Để ghế Khan được cái tên ghế Hùng này từ quá trình tay gò, làm ghế lâu ngày, dần nhưng ngày lễ cúng thần. Trước khi chốt cây tay gò, thầy cúng phải hái hương cau nghĩa thần cúng xin phép thần được chốt cây làm Khan. Sau khi chốt xong cây gò, 7 người thì đã đi về chôn xuống sâu dưới cây thân Khan có hình chiếc thuyền lái nhưng không lái được. Khi Khan hoàn thành, lễ cúng Khan sẽ tổ chức giống như nghi thức đơn một thành viên nhà gia nhập vào gia đình. Qua đây phải chuẩn bị cái loại chén, đũa, có thể còn, lễ vật để lui lại Khan, đơn thân viên mới vào gia đình.

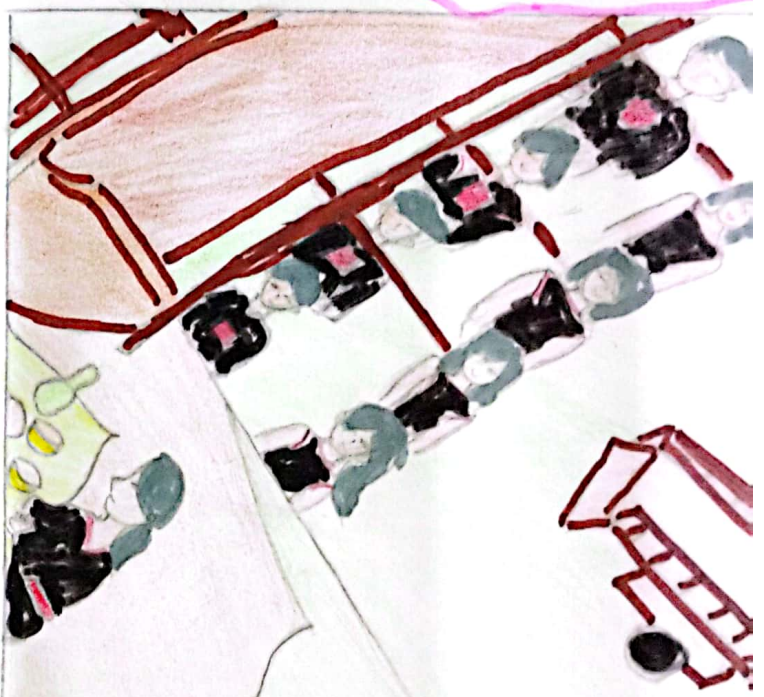
Tric cũng ghe Kpan.

Đôi đầu là nước, nhưng người anh em họ hương của chú nhà sẽ đứng thành hai hàng dọc để tay lui mình đón Kpan về nhà. Khi đầu Kpan chạm đến chân cầu hương, thầy cúng sẽ bước ra để cúng giữa trời tay, làm nghi thức cúng giữa trời đầu Kpan để ý nghĩa vua dưới là ma, dưới cái thuyền sẽ ra khỏi Kpan để không hại chú nhà. Sau đó Kpan được đem lên.

Kpan ti anan sa mut maó dlong ko ayu ana E-di, nga hong ana kyao, dum hlam Dang dlong, nga anok dikh ko plung kong cing hlam hwi buon sang maó bua. Diu ana E-di dlong kpan ti sa maó maó guom bhan, kyua khong ko muuh mlong sah maó sang dlong. Swan dai maó kpan. Leh anan sit dikh mbit ti kpan, dum hwi hah naé, anok bua sang lam jhi, khong ko hwi hiep dlong ki dikh.

Mbi Bhuin nga yang ko kpan.

Kyua kpan dlong mse si maó guom yang swan mlong hwi maó kyao, nga maó mbit hong hwi nga yang ko yang. Eáo ko duom ana kyao maó kyao, pó rui yang nga yang aháo ko yang uang koh kyao nga kpan. Leh duom ana kyao, 7 có maó muuh leh yua jing trah jing kpan maó rup mse si swan hong élan trah nyung kyap maó. Leh jing kpan, nga yang dlong kpan dai maó nyung mse si dlong da có muuh maó mut hlam go éwi. Pó sang praé lu nta aban, m'ling ao ma'am, kpan éang, hlam ki dlong kpan, dlong da có muuh maó mut hlam go éwi.

Mlei Bhiwin ngai yang koi Kpan.

Mphun ko keli drong, dum ei ayong adli gap diui po sang srang doh
dua phui pah. Kngan hok ni ak drong kpan wit ti sang. Sit ko kpan
doh truh. ko jong enian, po rui yang srang khua ti engao hong klu
bi knol suot ksek miao, suat phung yang jhat khua dau ming
kpan aang amao ba klu jhat ko po sang ah. Leh anian kpan dau ba mudi
ti sang dlong, dum ti sang gah, hui mudi sang ting yu sang. Mning
tnei, po rui yang aja

Chào quan niệm của người Êđê trong mỗi dân tộc đều có một lịch sử, chế không tồn tại thuần túy là hiện vật mà còn mang tính lịch sử. Đây còn là vật dụng thể hiện sự mạnh mẽ trong tộc, tham gia vào dịp lễ giúp gắn kết cộng đồng, đồng họ. Do đó, người Êđê luôn luôn đề cao bảo vệ lối mòn lịch sử mỗi khi mua đồ về hoặc khi có sự thay đổi liên quan đến chế.

Đồ Cúng Chế Cơm Người Êđê.

Đồ vật dâng cúng chế bao gồm 1 con heo thối, 3 ché rượu cần, 6 ống đũa, 3 chậu gạo, 3 chén đũa, 3 tờ giấy, 1 mâm đồng... Một bình phải có cây xoan, lá cây được xem là vật kết nối giữa con người và thần linh. Trong nhà dân, cây cột được dùng làm vật trưng bày màu sắc, hoa văn sắc sảo bên cạnh là 3 ché rượu cần làm được bằng gỗ chôn vào 3 cây cột như hương nhang để dâng cúng. Khi dâng của bòn sẽ tùy theo bài cúng tôn kính để mỗi bà con, anh em, họ hàng gần xa đến thăm chúc.

Hlue klai min djué ana Êtê, hlâm da beh cêh cê mào mngil s'ui. Cêh amiao djo kring ka mring yua kâ dah dâh ba klai yuon mryang. Anai cê jring mring yua ndah klai. Klary ka djué ana, nao dâh mbê hlâm klai ngai yang thu bingup muih buon nang, djué ana. kyua anan, djué ana Êtê klary ngâ klai ngai yang hua mbiao ka yang gap klai nd klai cêh amiao dah mào klai binit huih ka cêh.

Klai Bhiôn Ngai Yang ka cêh
Kric Djué Ana Êtê.

Mnang ngai yang ka cêh mào ldrei un mbiao, 3 cêh kpe pring, 6 beh kring, 3 oon aui, 3 beh êhien ngai hong kring, 3 beh êu ngai hong kring, 3 beh lao ngâ hong kring, ... Amiao dui kbat cê ana nang, kyua anai cê jring mring nyê muih hong pring yang. Hlâm nang dleng, cê jring ka kpe lè anin bissam lu ôa, beh katê thu ndu kadyieu cêh kpe pring mào ka kpe ka 3 jring kpe hong klai huê dlê. Mung kring ông buon nang mang kring ông dring kè dleng sêo mbuih buon nang, ayong, adei, gap djué jê kbia huê êhon mbêi.

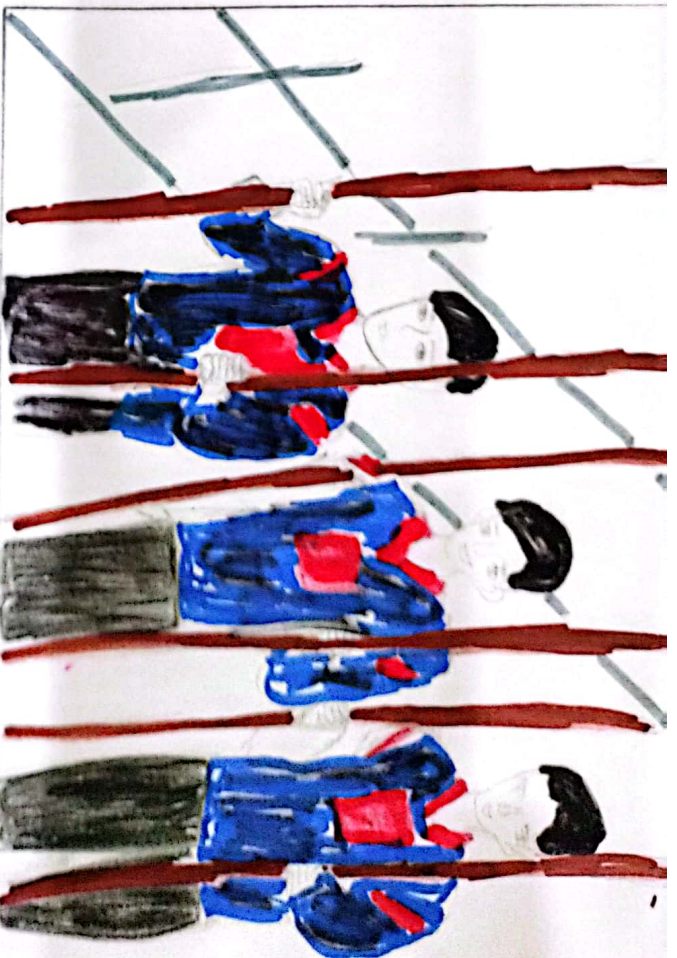

Đề Cũ cũ mùa là một nghề là nông nghiệp trung ương của người Êđê. Thuận
 được tổ chức vào tháng 4 hàng năm khi mùa lúa gieo trồng mới bắt đầu. Kế cũng có
 ý nghĩa cầu mong cầu mùa bội thu, hoa màu, cuộc sống no đủ, hạnh phúc
 Nghề này được tổ, thu hút về hội náo để cầu mong mùa lúa mùa thuận gieo hoa
 mùa mang bội thu.
 Sau khi lễ cúng kết thúc, mọi người cùng hát mừng như như cên, gieo lúa lên
 nghề.

Klei ngai yang kaim mah.

Ngai yang kaim mah le ba klei ngai yang katueh gwa ke dui ama Ede. Klai ngai yang nia klei aiang ke akai ke yang bui ma
mlan 4 gap thun yan buh pa nua kaim ngai. Klei ngai yang nia klei aiang ke akai ke yang bui ma
lu mdie, abai ebai, klei hup trei mdao, hok mi ak.

Klei huan gie huncin, buh pa leh anan buh ta aiang akai ke bua hua yan jeh angai atip, yan
puai wia ma egao huring.

Leh klei ngai yang ma, jeh yang mah binan kpe teh, kut mami.

TÀI LIỆU THANH KHẢO.

1. Tài liệu dạy - học Ngữ Văn địa phương tỉnh Hải Lã (Sử dụng trong các trường THCS)
2. <https://www.google.com/search?q=L%E1%BB%84+C%CB%9A%AF%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI>
+ N%CB%AF%BB%9AI+C%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI
C%8A
3. <https://www.google.com/search?q=L%E1%BB%84+C%CB%9A%AF%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI>
+ C%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI
4. <https://www.google.com/search?q=L%E1%BB%84+C%CB%9A%AF%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI>
5. <https://www.google.com/search?q=L%E1%BB%84+C%CB%9A%AF%E1%BB%84+NG%E1%BB%84+T%TH%E1%BB%84+T%TAI>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=5wRf970cY4>
7. Ứng app Kuta hế trợ phục thối nhưn vật.